

Met het onderwijs op afstand is het belangrijk om de kwaliteit van je lessen te waarborgen. Een goed kwalitatieve instructie voorziet namelijk in audiovisuele ondersteuning en daarbij zorgt de leerkracht voor een gedoseerde belasting van het werkgeheugen. Het is dus belangrijk leerlingen goed te begeleiden in hun denkproces. In deze post lees je welke tools jij kunt gebruiken in de verschillende fases van je instructie. Ik licht in twee delen toe wat je kunt doen om goed onderwijs op afstand te kunnen bieden. In deel A worden de praktische voorwaarden besproken om tot leren te kunnen komen, dus eigenlijk je online klassenmanagement. In deel B lees je over welke online tools je kunt gebruiken in de verschillende fases van jouw instructie.

A. De voorwaarden

Om goed onderwijs op afstand te kunnen bieden heb je contact met de leerlingen nodig, moet je zorgen voor een goede organisatie en klassenmanagement en is het belangrijk dat je zorgt dat je zoveel mogelijk interactie creëert in je lessen. Net zoals je dit in het klaslokaal verzorgt.

Contact

Om contact met je leerlingen te maken zijn er verschillende handige tools beschikbaar. Ik adviseer om gebruik te maken van tools die bij het platform horen waar jullie al gebruik van maken (Microsoft, Apple of Google). Zo verzeker je je er het meest van dat je gebruik maakt van een tool waarover afspraken gemaakt zijn over het verwerken van persoonsgegevens. Voor Microsoft kun je heel goed gebruik maken van Teams en Google biedt de mogelijkheid om de Google Classroom en Google Meet in te zetten.

Een belangrijk inzicht om niet uit het oog te verliezen zijn de basisbehoeften van kinderen. Zorg dat je niet te snel over de onderlinge relaties in de groep heen stapt en organiseer daarvoor ook niet leerwerkgebonden videobijeenkomsten. Kinderen vinden het heel fijn om elkaar geregeld te zien en spreken of om bijvoorbeeld te vertellen over iets leuks of ingrijpends. Geef hier de ruimte voor.

Met enkele andere kinderen wil je intensiever contact hebben, bijvoorbeeld als je zorgen hebt over het welzijn van deze kinderen. Zorg dat je actief bij deze kinderen betrokken bent en verzorg momentjes dat je deze kinderen apart op afstand helpt.

Basisbehoeften

Deze periode is enorm indrukwekkend voor onszelf, voor ouders en dus ook voor leerlingen. Al is het maar dat leerlingen elkaar niet meer dagelijks de hele dag zien. Het is dus belangrijk om in de gaten te houden dat leerlingen elke dag contact met elkaar kunnen maken, zonder dat het over schoolwerk gaat. Dit kan bijvoorbeeld een vertelronde zijn tijdens je vaste contactmoment met de kinderen. Dit aspect in de onderlinge *relatie* is echt enorm belangrijk. Hetzelfde geldt natuurlijk voor het *gevoel van competentie*. Kom terug op

het gemaakte en ingeleverde werk van leerlingen, geef genoeg complimenten en stuur bij waar nodig. Ten slotte wordt een stevig beroep gedaan op de *autonomie* van leerlingen. Heb hier begrip voor en vraag extra na of er extra hulp nodig is.

Structuur

Het is noodzaak om zo snel mogelijk een zo goed mogelijke structuur op te zetten over jouw onderwijs op afstand. Het is voor het waarborgen van de goede onderwijskwaliteit, duidelijkheid en de rust van belang dat er éénduidige schoolafspraken gemaakt worden over de invulling ten aanzien van het onderwijs op afstand. Er zijn een hoop routines te creëren, zoals onder andere:

- Lesstof
  1. Welke lesstof maken leerlingen en/of hoeveel adaptieve opdrachten maken leerlingen?
  2. Waar maken de leerlingen deze lesstof?
  3. Hoe en waar leveren de leerlingen de lesstof in?
  4. Waar en hoe kunnen ze hulp vragen?
- Je online instructie
  1. Zorg voor een vast moment waarop leerlingen in kunnen loggen op de online bijeenkomst.
    - Zorg ervoor dat je de deelnamelink op een vaste plek deelt.
  2. Zorg voor een vast tijdstip van de instructie.
    - Dit zorgt voor een zo groot mogelijke opkomst en betrokkenheid in je instructie.
  3. Zorg ervoor dat leerlingen standaard hun microfoon op mute zetten.
    - Dit voorkomt een hoop onrust. In Google Meet kun jij als leerkracht de leerlingen ook muten of eventueel verwijderen.
  4. Maak afspraken over wat leerlingen kunnen doen als zij een vraag hebben.
    - Laat leerlingen het woordje 'vraag' typen in de chat.
    - Laat leerlingen bijvoorbeeld hun hand half in beeld houden.
  5. Wees consequent en beheer de online meetings alsof het jouw klaslokaal is. Je wilt ook niet dat kinderen door je uitleg praten.

Interactie - Weet wat iedere leerling aan het doen is.

De kwaliteit van je instructie gaat echt omhoog als jij zorgt dat iedere leerling meedoet en dat jij inzicht hebt in wat iedere leerling aan het doen is. Zorg daarom altijd dat je altijd jouw scherm kunt delen met de groep, dat je in je instructie interactie creëert én dat je heel goed weet wat de leerlingen aan het doen zijn. Daar zijn heel veel tools voor beschikbaar. In de lijst hieronder worden lang niet alle tools benoemd die beschikbaar zijn, maar het biedt jou wel een heel mooie selectie van tools voor verschillende doeleinden.

Je kunt gebruikmaken van online tools als:

- [Prowise Presenter](#) - vol met handige gereedschappen voor je uitleg en de mogelijkheid om o.a. de leerlingen op online wisbordjes te laten werken en deze te bekijken en bespreken.
- [Gynzy](#) - Vol met handige gereedschappen en deelbare tools voor je uitleg.
- [Classroomscreen.com](#) - Snel een whiteboard nodig? In no-time en zonder inloggen.
- [A Web Whiteboard](#) - Een whiteboard waarvoor je anderen uit kunt nodigen. Heel handig voor de verlengde instructie!
- [LessonUp!](#) - Maak ruimte voor interactie in jouw uitleg en presentatie. Alle informatie kun je gelijk in je presentatie bekijken. Simpelweg je scherm met de leerlingen delen is alles wat je moet doen.

B. De opbouw van je instructie

Op welke manier kun je jouw online instructie dan vormgeven? We gaan ervan uit dat jij en je leerlingen contact met elkaar kunnen leggen en dat de afspraken routines zijn geworden. In onderstaande lijst lees je wat je in de verschillende fasen van je instructie kunt doen en hoe je met welke tools kunt controleren dat je leerlingen het begrijpen.

1. Doel duidelijkheid

Zorg dat het lesdoel duidelijk zichtbaar is op jouw gedeelde scherm. Zorg dus dat je jouw instructie voorbereid hebt in jouw presentatiesoftware en dat het doel van de les duidelijk is. Zet alle gereedschappen die je in de presentatiesoftware gebruikt (timers voor het geven van denktijd, de pizzatool voor breuken enzovoorts) alvast klaar.

2. Voorkennis activeren

Activeer de voorkennis met bijvoorbeeld Prowise Connect door het delen van je scherm ([zie deze video hoe je dit doet](#)). Stel je vraag via de audio, maar je kunt voor de zekerheid voor het delen ook de vraag typen op de presentatiesoftware. De leerlingen kunnen vervolgens het antwoord, afhankelijk van de tool die je gebruikt, met jou delen.

Tools

Je kunt verschillende tools gebruiken met onder andere **Prowise Connect** om de opgehaalde voorkennis te structureren. Zo kun je met de kinderen een mindmap maken, een opdracht geven via het delen van je scherm of kun je een spelletje spelen als spacerace met tafel- en deelsommen. Een andere heel handige tool is **Answergarden**.

Via deze tool kun je zonder inloggen snel een vraag stellen. Kinderen kunnen dan met de juiste link hun antwoord doorgeven.

3. De instructie - ik - wij - jullie - jij

Zorg door modeling dat je voordeet wat de bedoeling is, je uitlegt hoe je tot het antwoord komt en spreek je hardop je denkstappen uit. Ook hier is het weer belangrijk dat je gebruik maakt van de methodesoftware of dat je de juiste tools in Gynzy of in Prowise Presenter hebt klaargezet, zodat je de leerlingen zo efficiënt door deze fase heen loodst. Net als in iedere andere instructie is het goed doseren van de belasting op het werkgeheugen belangrijk voor leerlingen om goed te kunnen leren en de informatie goed op te slaan. Vraag in de loop van je instructie leerlingen meer met wisselende beurten om hun antwoorden en oplossingen. De leerlingen moeten snel hun microfoon aan of uit kunnen zetten. *In Microsoft Teams kunnen leerlingen dit doen door te spreken door op de spatiebalk te drukken en in Google Meet gebruik je Ctrl + D.*

Tools

Laat de leerling in enkele opdrachten toepassen wat jij hebt uitgelegd én zorg ervoor dat je informatie over de inoefening ophaalt in het dashboard van de software of Prowise Connect. Je kunt met gerichte opdrachten ook gebruik maken van tools als **Mentimeter**, **Socrative** of **Answergarden**. Via deze tools deel je een groepscode waarmee kinderen in kunnen loggen op jouw vraag. De input die jij krijgt wordt eventueel in diagrammen gegoten en jij kunt er gelijk mee verder.

Andere tools die handig zijn tijdens je instructie zijn natuurlijk de basisprogramma's van **Prowise** of **Gynzy**. Deze presentatiesoftware barst van de gereedschappen die je gratis en gemakkelijk kunt gebruiken. Via Prowise Connect kun je eenvoudig interactie creëren door bijvoorbeeld je scherm te delen. Je kunt eventueel ook gebruik maken van **LessonUp** of **Nearpod**. Met deze tools deel je jouw presentatie en kun je kinderen tijdens je presentatie opdrachten geven. Het resultaat van deze opdrachten wordt realtime in de presentatie weergegeven, waardoor je met directe feedback de groep verder kunt helpen.

Lukt het live verbinden met jouw leerlingen nog niet zo goed? Probeer dan een instructievideo op te nemen. Je kunt dit doen met het online programmaatje **Screencast-O-Matic**. Met dit programma kun je opnemen wat jij doet op je scherm. Als je dus gebruik maakt van je presentatiesoftware (Prowise of Gynzy), dan kun je jouw instructie met woord en beeld ondersteunen. Je mist in dit geval wel de interactie met de kinderen en je kunt kinderen niet begeleiden in hun leren. Zelf zet ik deze tool veel in om het werk dat zelfstandig kan kort door te nemen. Uitgebreidere instructies geef ik op de andere manier.

4. De verlengde instructie & zelfstandige verwerking

Je maakt afspraken met de groep over het werk en je gaat vervolgens met enkele leerlingen een verlengde instructie in. Zorg dat je deze leerlingen uitnodigt voor een aparte bijeenkomst in Teams of Meet of dat je afspreekt dat de zelf verwerkende leerlingen het geluid uitzetten. Bij vragen kunnen ze weer 'vraag' typen in de chat. In de aparte bijeenkomst kun je met bijvoorbeeld A Web Whiteboard, Google Jamboard, Gynzy Kids of Prowise Connect dieper ingaan op de lesstof en de denkstappen die deze leerlingen maken.

Tools

Met tools als [A Web Whiteboard](#), [miro.com](#) of **Google Jamboard** kun je kinderen uitnodigen om mee te werken op een digitaal groot vel papier. Je kunt delen van deze online whiteboards toewijzen aan kinderen en vragen om en woord op te schrijven. De resultaten kunnen gelijk met elkaar gedeeld worden en je kunt gelijk leerlingen bijsturen waar nodig is. Natuurlijk kun je de kinderen ook om hun input blijven vragen via Prowise Connect en de digitale wisbordjes. Dan hoeven ze slechts één keer in te loggen in een systeem.

Tijdens deze verlengde instructie de zelfstandige verwerking houd je als dat mogelijk is de verwerkingssoftware in de gaten en probeer je de vragen van leerlingen in de gaten te houden.

5. Evaluatie en toetsen op afstand

Zorg voor een afrondende fase waarin evalueert op het lesdoel. Stel de juiste denkvragen, zodat leerlingen goed aan het denken gezet worden over de inhoud en het proces.

Tools

Wisbordjes nodig? Gebruik bijvoorbeeld het delen van je scherm met Prowise Connect. Ook kun je gebruik maken van **Microsoft Forms** of **Google Forms**. Je kunt dan een formulier aanmaken waarin je de vragen van de toets stelt. Alle antwoorden komen dan in een Excelbestand of een Google Spreadsheet terecht. Ook kun je gebruik maken van verschillende functionaliteiten om de antwoorden automatisch na te laten kijken.

Conclusie

Het allerbelangrijkste is dat jij zorgt voor een goede organisatie in jouw online lessen en dat de verwachtingen heel helder zijn. Op deze manier kan jouw les gaan lopen en lukken. De winst in het leerproces gaat er echt inzitten als je goed kunt volgen welke denkstappen elke

leerling aan het maken is. Dit doe je door te weten waar je de resultaten kunt volgen in jouw methodesoftware én door gebruik te maken van tools als Momento, Gynzy Kids, Prowise Presenter, A Web Whiteboard en LessonUp. Speel proactief in op de data die je tot je neemt via deze software. Weet welke leerlingen extra hulp, motivatie of uitdaging nodig hebben en ondersteun hen. Zo help je jouw leerlingen verder!

Geraadpleegde bronnen

- Oldeboom, B. en ten Brinke, G. *'De bloemkooltheorie; Loopt 't, lukt 't en leeft't.'* geraadpleegd op 23 maart 2020, <https://www.mulierinstituut.nl/publicaties/17751/de-bloemkooltheorie-loop-t-lukt-t-en-leeft-t/>
- Kirschner, P.A., Claessens, L., Raaijmakers, S., 2018, *'Op de schouders van reuzen'* Meppel, Drukkerij ten Brink uitgevers
  - Sweller, J. (1988). Cognitive load during problem solving: Effects on learning. *Cognitive Science*, 12, 257-285.
  - Paivio, A. (1969). Mental Imagery in associative learning and memory. *Psychological Review*, 76, 241-263.